

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
А.В. Козир на дисертацію Овчаренко Наталії Анатоліївни
«Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх
учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти
спеціалізованою вченою радою Д 26.133.06 у Київському
університеті імені Бориса Грінченка**

Актуальність проблеми удосконалення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності набуває особливого загострення в умовах модернізації національної системи вищої освіти і забезпечення освітянських кадрів високою якістю інтегрованих знань. Адже вокальне мистецтво сприяє творенню внутрішнього світу особистості, сприймання нею виразності слова й краси співацького звуку, словесного та музичного смислу, усвідомлення причетності до глибинних ментальних традицій українського народу.

Метою роботи є розробка, обґрунтування й експериментальна перевірка теоретико-методологічних засад професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності на основі цілісного наукового аналізу їх професійної підготовки. Така мета і визначає загальні концептуальні принципи побудови дисертаційного дослідження Н.А.Овчаренко.

У дисертації логічно й послідовно визначено науковий апарат дослідження, що надає досить чітке уявлення про міру наукової новизни і ступінь вирішення його провідних завдань. У шести розділах дисертації викладені основні теоретико-методологічні та практично-методичні позиції автора.

Найбільш істотними науковими результатами, що містяться в дисертації і мають теоретичне та методичне значення, є:

1. Розробка концепції дослідження, яка розглядається автором як багатоаспектний процес, що дозволяє визначити стратегію модернізації професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. Смисловим ядром цього процесу виступає визначена стратегія, сутністю якої є спрямування професійної підготовки студентів на опанування ними системи вокально-педагогічних компетенцій, що складають структуру їх готовності до вокально-педагогічної діяльності при посиленні семіотично-герменевтичного і аксіологічно-культурологічного структурних компонентів. Формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності ґрунтується на засадах: системного, діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, аксіологічного, культурологічного, семіотичного та герменевтичного підходів, як методологічних орієнтирів досліджуваного явища. На відміну від традиційної системи професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, коли метою і результатом підготовки студентів є готовність майбутнього вчителя до навчання дітей вокальному виконавству, автором запропоновано аксіологічно-культурологічний і семіотично-герменевтичний підходи, що спрямовані на стимулювання готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до привласнення цінностей вокального мистецтва, вокальної педагогіки і розвиток у них здатності формування відповідного ставлення в учнів.

Заслугою дисертантки є розробка концептуальної моделі, яка охоплює цільову, теоретико-методологічну, змістово-процесуальну, критеріально-оцінювальну складові професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності.

2. На основі теоретичного вивчення сутності означеного феномена автором розроблена компонентна структура готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, яка охоплює мотиваційний, емоційно-процесуальний, семіотично-герменевтичний, аксіологічно-культурологічний, творчо-виконавський, психолого-педагогічний, організаційно-просвітницький, особистісно-розвивальний компоненти, що

системно охоплюють її зміст. До структури вокально-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва автором введено семіотично-герменевтичний компонент, спрямований на системне дослідження музично-поетичної мови вокального твору, виявлення його художнього смислу та створення виконавської інтерпретації вокального твору, що дозволило більш глибоко розкрити сутність означеного феномена. Відповідно до розроблених змісту і структури професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності дослідницею визначено критерії, які конкретизовані показниками та рівнями прояву, в єдності яких простежується намагання автора цілісно охопити досліджуване явище.

Дисертантом визначено й обґрунтовано принципи професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, а саме: загальнодидактичні (гуманізації, науковості, системності, традиційності й інноваційності; поступовості й послідовності, інтегративності, багаторівневості і безперервності) та специфічні (урізноманітненості видів і форм вокально-педагогічної діяльності, культурологізації та аксіологізації, психофізіологічної зумовленості, семіотичної спрямованості та інтерпретації тексту музичного твору, творчого виконавства, врахування педагогічного досвіду), реалізація яких у практичній вокально-педагогічній діяльності майбутніх фахівців значно вплине на її ефективність.

3. У дисертації обґрунтовано, розроблено й експериментально перевірено організаційно-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. Зміст дисциплін циклу професійної науково-предметної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва збагачено навчальним матеріалом семіотично-герменевтичного та аксіологічно-культурологічного спрямування. Представлено різноманітні аудиторні та позааудиторні форми професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, наведено специфічні методи означеної підготовки, спрямовані на розвиток вокальних здібностей студентів, на

формування знань, умінь у сфері вокальної педагогіки, на формування здатностей щодо розвитку вокальних цінностей в учнів.

Дисертаційне дослідження відзначається високою *практичною цінністю*, розробкою і впровадженням у навчально-виховний процес професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва системи модулів, тестів, хрестоматійного матеріалу. Результати дисертації мають широку сферу їх використання у розробці навчальних програм, методичних розробок та рекомендацій з питань професійно-педагогічної підготовки для викладачів та студентів у вищих закладах освіти музичного профілю різних рівнів акредитації. Практичне значення становлять: навчально-методичні посібники для викладачів та студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів, які містять рекомендації до впровадження науково обґрунтованих теоретичних положень й отриманих експериментальних результатів в освітній процес вищих мистецьких навчальних закладів; навчально-методичні видання з основ співацького навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, де домінуючими є концептуальні підходи до теорії та методики постановки голосу студентів мистецьких спеціальностей.

Висновки до розділів та загальні висновки дисертаційного дослідження є ґрунтовними, вони свідчать про виконання поставлених завдань дослідження.

Результати дослідження слід **рекомендувати** фаховим методичним комісіям Міністерства освіти і науки України щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження Н.А. Овчаренко на теоретичному та прикладному рівнях. На теоретичному рівні його використання доцільне для розробки концепції музично-педагогічної освіти у вищих навчальних закладах. На прикладному рівні запропоновані теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності може бути використана для вдосконалення навчального процесу у вищих навчальних закладах, а також у системі перепідготовки педагогічних працівників й дистанційної освіти.

Основні положення дисертації повно відображено й опубліковано в 52 наукових і науково-методичних працях, з них 45 одноосібних публікаціях автора. Автореферат повністю відповідає змісту дисертації.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значимість дисертаційного дослідження Овчаренко Н.А., слід однак висловити ряд зауважень та побажань:

- враховуючи важливість положень філософії освіти, як теоретико-методологічного фундаменту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, доцільно було б більш детально розкрити сутність аксіологічного підходу до вокально-педагогічної діяльності;

- у третьому розділі дисертації автором детально викладено процес підготовки майбутніх учителів музики в зарубіжних країнах. На нашу думку, доречно було б ширше висвітлити напрями творчого втілення прогностичних ідей зарубіжного досвіду у вітчизняну теорію і практику вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва;

- в обґрунтованих дисертанткою принципах професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва одним із важливих виступає принцип семіотичної спрямованості та інтерпретації тексту музичного твору. З цього приводу виникає питання, якою мірою цей принцип реалізується в практичній вокально-педагогічній діяльності студентів;

- у дисертації представленні три групи специфічних методів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності, що передбачають спонукання студентів до розвитку вокальних цінностей в учнів. На наш погляд, важливо більш широко представити механізми стимулювання у студентів зусиль до свідомої регуляції в процесі їх підготовки до продуктивної діяльності з учнями;

- у контексті семіотично-герменевтичної складової професійної *Підготовки* майбутнього вчителя музичного мистецтва як вчителя-новатора та особливого соціально-історичного його призначення, слід було автору роботи в комплекс експериментальних завдань даного дослідження додати серію творчих завдань, що здійснюються на герменевтичних засадах;

- у роботі окресленні прогностичні напрями професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. Цікаво було б дізнатися, як саме вони впроваджуються у навчальний процес вищої школи мистецької освіти;

- враховуючи багаторічний педагогічний досвід роботи зі студентами автора дослідження, доцільно було б використати у дисертації більше прикладів різних розроблених автором експериментальних методик на формувальному етапі дослідно-експериментальної роботи.

Однак зазначені недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність, безсумнівна наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, глибина підходів до визначення сутності та змісту професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності.

ВИСНОВОК: враховуючи актуальність, новизну, завершеність, самостійність і цілісність дисертації «Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності», зміст і оформлення результатів якої відповідають стандартним вимогам «Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року за № 567 щодо докторських дисертацій, а її автор Овчаренко Наталія Анатоліївна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - «Теорія і методика професійної освіти».

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор
кафедри теорії та методики музичної
освіти, хорового співу і диригування

Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

А.В. Козир
Завіряю: Зав. канцелярії